

NÉHÁNY SZÓ A MAI FRANCIA KÖNYVKIADÁSRÓL ÉS KÖNYVTERJESZTÉSRŐL

Franciaországban évente mintegy 13.000 irodalmi mű jelenik meg. Tizenháromezer új könyv! Csoda, ha az olvasó el nem téved köztük. Szerencsére nem hagyják magára. De amíg egy kézirat, eljut odáig! A kéziratokat a franciák találóan „közönségnélküli irodalomnak” vagy „az irodalom előszobájának” nevezik. Egy közepes könyvkiadó vállalat évente átlag 500, a nagy könyvkiadók pl. Gallimard, Grasset, Le Seuil, Hachette, évente 1800 kéziratot kapnak, vagyis naponta 4—5-öt. S ebből nyomdafesték alá kerül a kisebbeknél 3, a nagyobbaknál 10 egy évben. A beérkezett kéziratokat először a kiadóvállalat egy tisztviselője „megszűri” és a szembeszökő badarságokat kivéve az első lektor kezébe adja. Ez elolvasás után javalló vagy nemleges véleményével a második lektornak adja, s ha az is javasolja a kiadást, akkor egy lektori bizottság elé kerül. Ez aztán megvitatja irodalmi, politikai és üzleti szempontból is és végleg dönt sorsáról. Ha elfogadják, szerzője hamarosan átlép az amatőr kategóriából az írók sorába. Az elutasított kézirat szerzője pedig folytathatja a kilincselést másutt.

Honnan ez a nagy alkotókedv és ihlet? A kéziratok többsége kezdőké; nagy akarások és nagy reménysek letétei (köztük persze az új nagy tehetségek egetverő kitérései is) — másrészt pedig olyanoké, akik már kikerültek az élet sodrából: derékbetört karrieriek, nyugdíjasok, emigránsok, betegek és kalandorok írásai, emlékiratai, élmény naplói. Párizs emigráns lakónegyedei és vi-

déki egyetemi városok vezetnek a kéziratok beküldésében, a falu a legutolsó helyen áll. Az érdemes írói tevékenység elismerésére és jutalmazására különféle alapítványi díjak szolgálnak, számuk megközelíti a kétezret. A négy „Grand Prix”: a Goncourt-Akadémia, a Fémina, a Renaudot és az Interalliés nagydíja 120—200.000-es példányszámot és egy sereg idegen nyelvre való lefordítást jelent a szerencsés szerzőnek, magán a díjon kívül. Nemrégien voltunk tanúi Françoise Sagan világsikerének, de pl. a nem is a legnagyobbak közé tartozó Grand Prix Vérité 1954 évi nyertesének, a magyar emigráns Arnóthy Krisztinának Budapest ostromáról írt tanúság-regényét is („Tizenöt éves vagyok és nem akarok meghalni”) mindjárt tizenhárom nyelvre leköfötték. Szerencse is kell, mivel a zsűri-tagok nem tévedhetetlenek ítéletükben. Ezt megmutatta nem egy döntés, amelyre rácafolt később az író fejlődése. A zsűri-tagok száma mindenütt páros, de az elnöknek kettős szavazata van. A döntések „előjátéka” különböző. Például a Goncourt-jutalom tíz lektorja minden hó első szerdáján összeül egy hagyományos vendéglőben és ott megbeszéli az elolvasott műveket. A selejtezés e barátságos megbeszélésen történik, s a végül megmaradt 3—4 mű közül az elsőségért nyílt szavazással egyénenként nyilatkoznak. Így születik meg a döntés minden novemberben, egy nappal a díjkiosztás előtt. A kihirdetés szintén a hagyományos vendéglőben történik, ebéd keretében. Ugyanazon a napon (de udvarias-

ságból csak a Goncourt után) osztják ki mintegy vigaszul a Renaudot díjat egy másik vendéglőben. A Fémina nagydíja az „irodalmi Góthában” elismert 12 neves író nő döntésétől függ. Az Interalliés-díj az újságíró-íróké. Összegre nézve igen jelentős még a monakói herceg díja, amely egymillió frankot és egy hercegi ebédre való meghívást jelent (az idén Marcel Brion történelmi életrajzíró kapta). Egyéb-ként III. Rainer a monakói „állami” nyomdában 1949 és 1952 között kinyomatta valamennyi eddigi Goncourt-díjas művet egy több mint 60 kötetből álló sorozatban, s ennek koronájául alapította a díjat 1953-ban. Érdekes, hogy a párizsi Szajnaparti könyvtáraknak is megvan a maguk irodalompartoló díja. (A Prix des Bouquinistes) Célja: valamely nem ismert vagy félreismert szerző egész írói művére felhívni a figyelmet. Feltétele, hogy az illető még nem részesült semmiféle díjban. A svájci-francia Veillon díj 5000 svájci frankját és dicsőségét 1956-ban Camara Laye északafrikai fiatal néger költő kapta a „Fekete gyermek” (L'enfant noir) c. verskötetért.

A francia olvasóközönség a regényt falja. Az olvasók közt végzett közvéleménykutatás eredménye szerint 100 francia közül 32 a nagy regényeket, 18 a szerelmes és kalandos kisregényeket és 11 a detektívregényeket kedveli. A nők 72%-a, a férfiak 51%-a regénykedvelő. A többi műfajok csak ezek után következnek népszerűség és keresettség dolgában.

A könyvek külseje nagy mértékben igazodik a vásárlók igényeihez, ízléséhez és zsebéhez. A silány papírosra nyomott fűzött kiadásoktól a fényűző kivételig minden minőségben van választék. De a közepes jövedelmű francia polgár házi kis-könyvtára részére is hoznak forgalomba hozzáférhető áron kemény-

födélű és művészien díszített kiadásokat. Igen kedvelt a kislakú, keménykötésű és csinos „testhezálló” zsebkönyvtári kiadás, amit az olvasó akár mindig magával hordhat.

Hogyan igazodik el az olvasó a rengeteg új könyv és kiadó között? A francia könyvkereskedők szervezetbe tömörültek (Libraires Associés), melynek hálózata felöleli az egész francia nyelvterületet, beleértve Svájcot és Beneluxot is. Ez a szervezet összeegyezteti a könyvbarátok érdekeit és az üzleti szempontokat. Havi értesítőt ad ki (Actualité Littéraire), amelynek csinos kiállítású, műmellékletekkel, irodalmi szemelvényekkel és fakszimilékkel tarkított füzetet ismertetik az olvasóval a könyvújdonságokat. Több ez mint könyvárjegyzék: a közönség nevelését szolgálja és friss írói interjúkkal, írói arcképekkel, vitacikkkel, emlékek felelevenítésével fölkelti érdeklődését. Szerve a közvéleménykutatásnak is és az olvasók közti könyvcseré közvetítésnek. Tanácsokat ad és sémákat mutat be könyvek elrendezésére, könyvespolc- és bővíthető könyvszekrények képeivel. Ily módon élő, éber és szószóló organuma az írók és olvasók közti kapcsolatnak s általában az egész könyvkultúrának. Ezenkívül hanglemezeket is ismer tet és terjeszt.

A könyvterjesztés szolgálatában állnak még könyvtárak autók és mozgó kölcsönkönyvtárak is, amelyek a kevés üzletű lakótelepekre, nyaralóhelyekre és strandra viszik széjjel a könyveket. Így elégitik ki könyvűrségét a lakóhelyüktől távollevőknek és kínálnak unaloműzöt a nemolvasóknak.

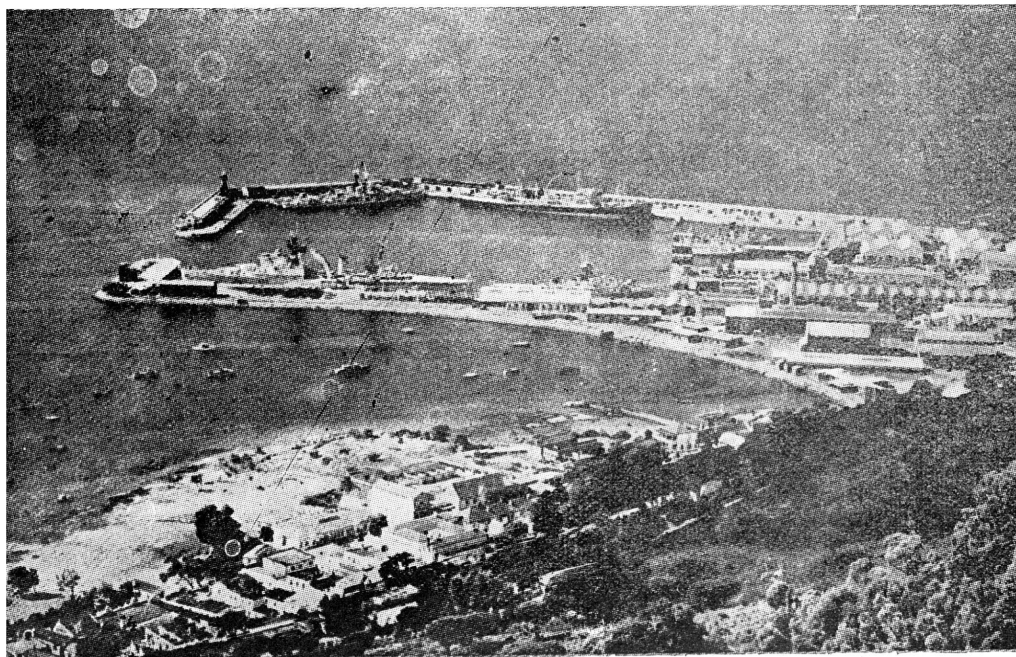
A könyvterjesztésnek nem utolsó tényezője a könyvajándékozás elterjedt szép szokása is. A jelek arra vallanak, hogy az olvasóval való törődés megéri a befektetést, mert arról, hogy a könyv rossz üzlet volna, nincs szó Franciaországban.

DÉLAFRIKAI UNIO

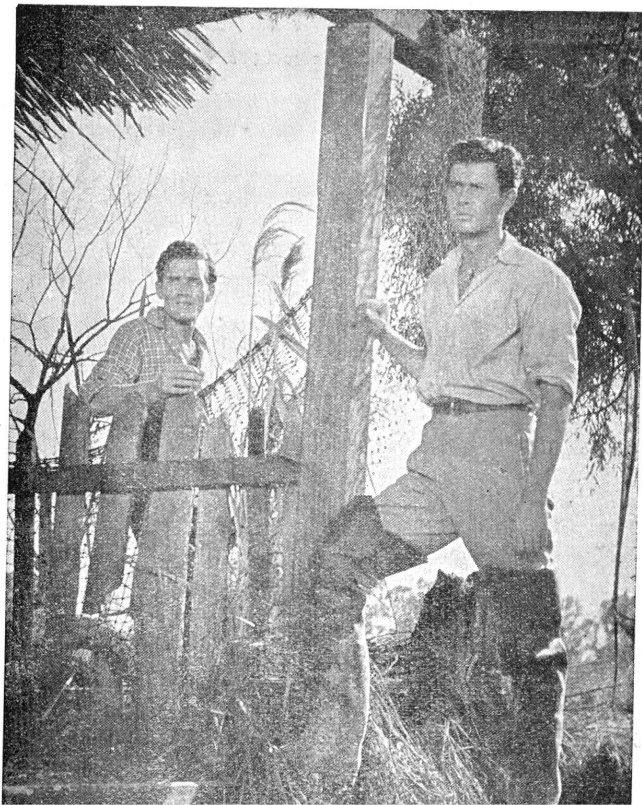
Munka után falvaikba
térnek vissza a néger
munkások

Simonstown, a szépségéről híres kikötő jelentős szerepet játszik az ország gazdasági életében

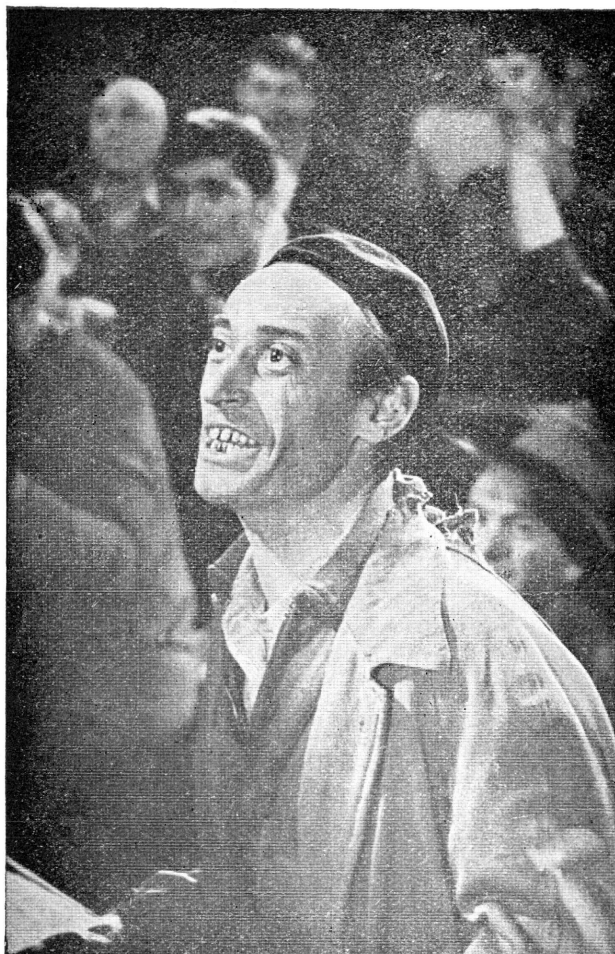
Bostjan, Hladnik Fantasztikus ballada című rövidfilmje
első díjat nyert

Mai tárgyú a Nem volt
hiábavaló című film is

**PULAI
FILMFESZTIVÁL**

Nagy sikertarotott és
díjat is nyert a Szom-
baton este című film

Zenica egyik jelenete

Arcínsky: Varsó újjáépül

**LENGYEL
FOTOMŰVÉSZEK
FELVÉTELEI**

Beksínsky: Tél

